

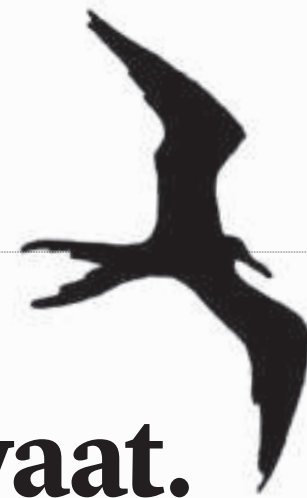

Frans Lanting (62)

Een van de bekendste natuurfotografen ter wereld, publiceert onder meer in *National Geographic*. Lanting sleepte in juni de eerste Nederlandse National Geographic Honorary Award in de wacht. Daarvoor diverse malen de World Press Photo, in de categorie natuur.

FOTO FRANS LANTING

Topfotograaf **Frans Lanting** zag in zijn leven tot dusver al meer wilde natuur dan tien ontdekkingsreizigers bij elkaar. Met zijn vrouw Chris Eckstrom stelde hij veertien fotoboeken samen die in Nederland de best verkopende 'koffietafelboeken' zijn. 'De romantiek van de Jac. P. Thijsse-natuur heeft mij nooit getrokken.'

'Stop de natuur niet in een reservaat. Ze kan wel tegen een stootje.'

HANS MARIJNISSEN, SANTA CRUZ (CALIFORNIË)

Het mooiste plekje op aarde is voor Frans Lanting maar tien minuten lopen. Vanuit zijn houten villa in de heuvels van Santa Cruz in Californië, daalt hij het kronkelende zandpad af, steekt even de beroemde Highway 1 over om vervolgens via een pad door de struiken uit te komen bij Four Mile Beach: zijn venster op de Stille Oceaan.

Aan weerszijden vormen hoge zandstenen kliffen de coulissen voor het strand, het theater waarin volgens de 62-jarige Lanting 'alles' gebeurt. Enorme golven beuken op de zandbank, de laatste pelikanen van het seizoen vissen op ansjovis, zeeleeuwen glijden voorbij. Vanuit het achterland stroomt een beek richting kust, die net voor het strand in een klein moerasje uitkomt. Zo'n twee keer per jaar, maar soms één keer per twee jaar, valt er zo veel regen dat het zoetwaterpeil contact maakt met de zee: de mogelijkheid voor zalm en forel om het hogerop te zoeken. Doet die zich niet voor, dan zijn zij onherroepelijk prooi voor de zeeleeuwen.

Frans Lanting kan niet ophouden met vertellen. Over de toename van de meeuwen, het gedrag van de aalscholvers, de bruine kiekendief die plotseling is opgedoken. Elke plek heeft een verhaal, en die plek is elk seizoen weer anders. Niet zozeer het landschap maakt dit volgens hem het mooiste plekje ter wereld, maar de dynamiek. "Hier heeft alles met alles te maken en juist die enorme verbondenheid en afhankelijkheid boeit ontzettend. Wat je hier ziet, is een enorm groot én heel oud netwerk." En daarin past wat Lanting betreft óók de mens. Twee surfers spelen met de supergolven mee aan op het strand, wandelaars waaien uit.

De 'hoffotograaf' van de bladen *National Geographic* en *Geo* streek 35 jaar geleden op deze plek neer. Als jongen uit Rozenburg bij Rotterdam moest hij economie studeren van zijn vader, maar wist die studie aan de universiteit van Santa Cruz toe te spitsen op milieueconomie. Dat kwam al dichterbij in de buurt van zijn interesses. Hij verdiepte zich onder meer in de Milieu Effect Rapportage – in de jaren zeventig door de Republikeinse president Nixon ingevoerd als instrument om bij bouwplannen steeds te onderzoeken wat het effect van die ontwikkeling op de omgeving is – die pas later door Nederland werd gekopieerd. Maar eenmaal afgestudeerd, gooide hij het roer om, trok naar buiten om uiteindelijk natuurfotograaf te worden, een passie die destijds niet zozeer een beroep behelsde. Hij wás het gewoon.

In Nederland had hij als kind door het Kralingse Bos gelopen en in het Zuid-Hollandse Voornes Duin, want toen al greep vooral de wilde natuur hem. "Van de romantiek van de Jac. P. Thijsse-natuur uit de Verkade-albums moest ik toen al niet veel hebben." Na zijn overstap naar de VS kocht hij op de markt van San Francisco een tweedehands Praktica, en legde eenvoudigweg vast wat hij op zijn weg tegenkwam, Highway 1 in zijn geval. De zeeolifanten in Año Nuevo State Park en de grote Monarch-vlinders die zich jaarlijks in Santa Cruz verzamelen voordat ze richting Mexico gaan.

Geïnspireerd door fotografen als Hansel Adams, beroemd vanwege diens indrukwekkende

zwart-wit landschapsfoto's uit Yosemite Valley, en activisten als John Muir, in de negentiende eeuw een van de eerste bepleiters van beschermde natuurreservaten, groeide Lanting uit tot een van de grootste natuurfotografen ter wereld. Misschien wel dé. Hij valt op door niet alleen vol verwondering de romantische buitenschil van natuur vast te leggen, maar door zich wetenschappelijk in zijn onderwerpen te verdiepen. De biologie en ecologie zijn daarin voor de hand liggende specialisaties, opmerkelijker is de link die hij weet te leggen tussen zijn natuurbeelden en zijn oude vakgebied: de economie.

Met de fors betaalde opdrachten van de grote bladen kon Lanting de afgelopen 35 jaar de hele wereld over reizen, en zag meer imposante landschappen dan tien ontdekkingsreizigers bij elkaar. Hij fotografeerde keizerpinguïns op Antarctica, vliegende kikkers in het regenwoud van Borneo, de leeuwen en zebra's op de Afrikaanse savanne. Hij onderscheidde zich met de 'intimiteit' van zijn foto's. Door zijn tijdsinvestering kon hij vaak letterlijk tussen de dieren plaatsnemen, en ze op ooghoogte vastleggen.

Toch was Lanting uitgekeken, en dat klinkt ongelooflijk, na vijftien jaar fotograferen. Hij leverde volgens zijn uitgever Taschen weliswaar de best verkopende koffietafelboeken, dat doet hij nog steeds, maar Lanting was er ook wel een beetje klaar mee. "Natuurlijk fotografeerde ik in die tijd vanuit de verwondering, maar mijn wetenschappelijke banden heb ik nooit losgelaten. Die heb ik tijdens mijn werk juist aangehaald. Uit de gesprekken met biologen moest ik concluderen dat het in de natuur niet gaat om individuele dieren. Ze maken onderdeel uit van een ecosysteem, dat netwerk zoals hier beneden in Santa Cruz op het strand. Daar ben ik me vervolgens op gaan focussen, op dat geheel."

Hij volgde met apendeskundige Frans de Waal als eerste de bonobo's, maar fotografeerde deze kleine mensapen wel in hun natuurlijke omgeving in Congo. Hij legde de systemen in Madagaskar vast en het leven in Okavanga Delta in Botswana. En liet midden in het oerwoud van Peru een enorme steiger bouwen om de ara's op 'boomtophoogte' vast te leggen.

Wie de boeken van Lanting op een rij legt, ziet de ontwikkeling van de fotograaf, van individu naar omgeving, en uiteindelijk haalt Lanting ook het begrip biodiversiteit in zijn werk, al vertaalt hij deze soortenrijkdom vooral in massaliteit. Hij richt zijn lens niet langer op één pinguïn, maar legt de hele groep vast. Hetzelfde geldt voor de impala's van Botswana. En de reuzenschildpadden op de Galapagos-eilanden. Wat een aantallen, wil hij maar zeggen.

Toch zou er nog een kentering in zijn werk volgen. Microbiologen brengen hem op het pad naar de oorsprong van het leven, en Lanting sluit zich op in een kelder van Harvard University, waar hij wekenlang via de microscoop eencellige algen fotografeert. "Wist je dat er daarvan 25 miljoen in een theelepeltje gaan?"

"Die oorsprong van leven kun je zoeken onder de microscoop, zoals ik in mijn boeken laat zien, maar ook in de tijd", zegt Lanting. "Dat beseft ik toen ik aan de oostkant van

Amerika degenkrabben fotografeerde, die in de lente massaal het strand op komen." Die diergroep is maar liefst driehonderd miljoen jaar oud, en heeft tot op de dag van vandaag een functie voor de mens. Vissers gebruiken de krab als aas, maar de stollingseigenschappen van hun bloed worden door de farmaceutische industrie gebruikt voor het testen van de steriliteit van vloeistoffen die bedoeld zijn voor gebruik bij patiënten. "Heel bijzonder. En driehonderd miljoen jaar oud! Ik ben me vervolgens gaan afvragen of het ontstaan ook op andere plekken in de wereld nog is vast te leggen."

Dat onderzoek naar 'vensters in de tijd' bracht hem bijvoorbeeld in Shark Bay in West-Australië, waar Lanting de stromatolieten fotografeerde, levende riffen van cyanobacteriën die de eerste zuurstof in de atmosfeer brachten. Ze gaven drie miljard jaar geleden de geschiedenis van het leven een totaal andere wending, lang voordat er planten en dieren waren.

'Veel Nederlandse natuurorganisaties beschermen postzegels. Het moet over grote gebieden gaan, niet over plukjes.'

In Lantings laatste boek 'Life, een reis door de tijd' komt alles samen. Het lijkt alsof hij als een schilder een ontwikkeling heeft doorgemaakt van figuratief naar abstract. In het album komt nog amper een dier voor. Wel kampeerde hij in een levende vulkaan op de Galapagos-eilanden, met een zuurstofmasker op, om de oerkrachten vast te leggen. En die voelde hij 's nachts in zijn slaapzak.

In zijn boek staan eerst die 'ontstaansfoto's' van de aarde, gevolgd door nauwelijks te herkennen mineraalterrassen in Yellowstone en zandsteenafzettingen in Utah. "Er komt inderdaad geen ijsbeer in voor, en ook geen pinguïn. Grote beesten gefotografeerd met lange lenzen lijken een prachtig verhaal te vertellen, maar ze zijn natuurlijk maar een onderdeel van iets veel groters. Uiteindelijk gaat het ook over de invloed van de mens, en het klimaat. Een minder aaibaar verhaal."

Daar heeft Lanting wat op gevonden door de foto's uit 'Life' als een symfonie op te voeren in concertzalen over de hele wereld, met muziek van Philip Glass, uitgevoerd door nationale orkesten. Ook komend jaar volgt er weer een tour.

Lanting stelt ondanks zijn wereldreizen langs de topnatuur vast, of misschien wel

dankzij, dat natuur niet iets is wat in reservaten thuisloos of, vertaald naar de Nederlandse situatie, iets waar we op zondag in gaan wandelen. "Het moet ook niet iets zijn wat we moeten koesteren of beschermen. We moeten wel goed voor de wereld zorgen, maar omdat de aarde de bron is, het kapitaal waaruit we putten. En omdat natuur een systeem is waar wij als mensen uit voortkomen en onderdeel van uitmaken. Wij zijn natuur."

Lanting gebruikt die term liever ook niet meer, en hanteert sinds zijn allesomvattende project consequent het thema 'Life'. Maar hij beseft ook dat de Nederlandse vertaling 'leven' te gezwollen klinkt.

Hij staat een veel economischer benadering van het begrip natuur voor. "Een econoom zal zijn kapitaal niet koesteren of beschermen. Hij gebruikt dit op een efficiënte manier en zijn eerste zorg is te voorkomen dat dit in waarde terugloopt. Hij leeft van het rendement. Tot nu toe hebben we rooibouw gepleegd op ons kapitaal, dat door het delven van grondstoffen en het opstoken van fossiele brandstoffen alleen maar minder wordt."

Als de mens onderdeel is van het systeem dat Life heet, betekent dit volgens Lanting twee dingen. Hij moet als een goed rentmeester voor zijn kapitaal zorgen, én hij mag er gebruik van maken, op een duurzame manier. Dus weg met de beperkingen, natuur kan wel tegen een stootje.

Wat dat betreft is de jongen uit Rozenburg ver af komen te staan van de Nederlandse natuur, waar volgens Lanting groene postzegels worden beschermd ('Wel heel bijzondere!') door een veelvoud aan organisaties. "Ik waardeer de boswachters en vrijwilligers zeer die zich inzetten voor de Nederlandse natuur. Maar het beleid is te verdedigend, terwijl een goed elftal totaalvoetbal speelt, ook moet aanvallen. De huidige natuur in Nederland is niet toekomstgericht. Als we de ontwikkelingen willen stuiten, moet het niet over plukjes gaan, maar over grote gebieden."

Toch is Lanting niet somber. Hij zag de film 'De nieuwe wildernis' ("kunstzinnig en wetenschappelijk tegelijk"). Hij kent het pleidooi van het Nederlandse Wereld Natuurfonds om vooral te investeren in drie grote gebieden: de delta, de duinen en het bos. En hij bezocht met regelmaat de Oostvaardersplassen, waar hem vooral de massaliteit van de grazers aanspreekt. "De vegetatie ziet er inderdaad niet uit, maar dat kun je van de Serengeti in Afrika ook zeggen."

Die voorbeelden geven Lanting hoop. "Als enig land ter wereld gebruikt Nederland de term 'natuurbouw'. Elders is er sprake van 'restoration', natuurherstel, maar Nederlanders kunnen nieuwe natuur aanleggen." Dat zien we volgens hem langs de rivieren die weer mogen meanderen en aan de kust waar de zee in een sluffer mag binnendringen. Zo ontstaat nieuwe natuur, wordt het land klimaatbestendig, en kan met deze techniek in het buitenland veel geld worden verdiend. Nederland loopt hierin volgens Lanting absoluut voorop. "Weet je hoeveel kilometer kustlijn door de klimaatveranderingen wordt bedreigd? Zo groot zijn de Nederlandse kansen."

De cd en dvd 'Life' van Frans Lanting zijn verkrijgbaar in de Trouw-webshop.